Dialectologie en Nederlandse zinsbouw

Jeroen van Craenenbroeck

KU Leuven/CRISSP

Dag van de Nederlandse Zinsbouw
Universiteit Leiden
8 december 2017

"You shall know a word by the company it keeps"

"You shall know a LANGUAGE by the company it keeps"

Overzicht

Centrale stelling & achtergrondassumpties

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

Casus #2: het tweepolenschema

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

Conclusie

Centrale stelling

Een grondige kennis van de dialectsyntactische variatie is van onschatbare waarde voor onderzoekers geïnteresseerd in de synchrone zinsbouw van het Nederlands, zowel wat de beschrijving als wat de theoretische analyse van die zinsbouw betreft.

Centrale stelling

Een grondige kennis van de dialectsyntactische variatie is van onschatbare waarde voor onderzoekers geïnteresseerd in de synchrone zinsbouw van het Nederlands, zowel wat de beschrijving als wat de theoretische analyse van die zinsbouw betreft.

- Vier casussen:

Centrale stelling

Een grondige kennis van de dialectsyntactische variatie is van onschatbare waarde voor onderzoekers geïnteresseerd in de synchrone zinsbouw van het Nederlands, zowel wat de beschrijving als wat de theoretische analyse van die zinsbouw betreft.

- Vier casussen:
  1. Infinitivus Pro Participio
  2. het tweepolenschema

Centrale stelling

Een grondige kennis van de dialectsyntactische variatie is van onschatbare waarde voor onderzoekers geïnteresseerd in de synchrone zinsbouw van het Nederlands, zowel wat de beschrijving als wat de theoretische analyse van die zinsbouw betreft.

- Vier casussen:
  1. Infinitivus Pro Participio
  2. het tweepolenschema
  3. woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep
  4. dialectsyntaxis als laboratorium

Twee achtergrondassumpties:

Twee achtergrondassumpties:

Assumptie #1
Een dialectgrammatica is een volwaardig, autonoom taalkundig systeem dat evenwaardig is aan dat van de standaardtaal.

Twee achtergrondassumpties:

Assumptie #1
Een dialectgrammatica is een volwaardig, autonoom taalkundig systeem dat evenwaardig is aan dat van de standaardtaal.

Assumptie #2
De nauwe verwantschap tussen dialecten onderling en tussen dialecten en de standaardtaal maken het mogelijk om conclusies van de ene over te zetten naar de andere.

Overzicht

Centrale stelling & achtergrondassumpties

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

Casus #2: het tweepolenschema

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

Conclusie

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- **Infinitivus Pro Participio (IPP)**
  "Als een groepsvormend werkwoord dat een infinitief met *te* of een infinitief zonder *te* als aanvulling heeft, in een voltooide tijd gezet wordt - voorzover dat mogelijk is -, dan verschijnt dat groepsvormende werkwoord in de regel niet in de gedaante van een voltooid deelwoord, maar van een infinitief."

  (ANS 18.5.2.1.ii)

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- **Infinitivus Pro Participio (IPP)**
  "Als een groepsvormend werkwoord dat een infinitief met *te* of een infinitief zonder *te* als aanvulling heeft, in een voltooide tijd gezet wordt - voorzover dat mogelijk is -, dan verschijnt dat groepsvormende werkwoord in de regel niet in de gedaante van een voltooid deelwoord, maar van een infinitief."
  (ANS 18.5.2.1.ii)

(1) Hij roept.

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- **Infinitivus Pro Participio (IPP)**
  "Als een groepsvormend werkwoord dat een infinitief met *te* of een infinitief zonder *te* als aanvulling heeft, in een voltooide tijd gezet wordt - voorzover dat mogelijk is -, dan verschijnt dat groepsvormende werkwoord in de regel niet in de gedaante van een voltooid deelwoord, maar van een infinitief."
  (ANS 18.5.2.1.ii)

(1) Hij roept.

(2) Hij wil roepen.

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- **Infinitivus Pro Participio (IPP)**
  "Als een groepsvormend werkwoord dat een infinitief met *te* of een infinitief zonder *te* als aanvulling heeft, in een voltooide tijd gezet wordt - voorzover dat mogelijk is -, dan verschijnt dat groepsvormende werkwoord in de regel niet in de gedaante van een voltooid deelwoord, maar van een infinitief."
  (ANS 18.5.2.1.ii)

(1) Hij roept.

(2) Hij wil roepen.

(3) *Hij heeft gewild roepen.

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- **Infinitivus Pro Participio (IPP)**
  "Als een groepsvormend werkwoord dat een infinitief met *te* of een infinitief zonder *te* als aanvulling heeft, in een voltooide tijd gezet wordt - voorzover dat mogelijk is -, dan verschijnt dat groepsvormende werkwoord in de regel niet in de gedaante van een voltooid deelwoord, maar van een infinitief."
  (ANS 18.5.2.1.ii)

(1) Hij roept.

(2) Hij wil roepen.

(3) *Hij heeft gewild roepen.

(4) Hij heeft willen roepen.

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- **Infinitivus Pro Participio (IPP)**
  "Als een groepsvormend werkwoord dat een infinitief met *te* of een infinitief zonder *te* als aanvulling heeft, in een voltooide tijd gezet wordt - voorzover dat mogelijk is -, dan verschijnt dat groepsvormende werkwoord in de regel niet in de gedaante van een voltooid deelwoord, maar van een infinitief."
  (ANS 18.5.2.1.ii)

(1) Hij roept.

(2) Hij wil roepen.

(3) *Hij heeft gewild roepen.

(4) Hij heeft willen roepen.

(5) Hij wil dat.

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- **Infinitivus Pro Participio (IPP)**
  "Als een groepsvormend werkwoord dat een infinitief met *te* of een infinitief zonder *te* als aanvulling heeft, in een voltooide tijd gezet wordt - voorzover dat mogelijk is -, dan verschijnt dat groepsvormende werkwoord in de regel niet in de gedaante van een voltooid deelwoord, maar van een infinitief."
  (ANS 18.5.2.1.ii)

(1) Hij roept.

(2) Hij wil roepen.

(3) *Hij heeft gewild roepen.

(4) Hij heeft willen roepen.

(5) Hij wil dat.

(6) *Hij heeft dat willen.

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- **Infinitivus Pro Participio (IPP)**
  "Als een groepsvormend werkwoord dat een infinitief met *te* of een infinitief zonder *te* als aanvulling heeft, in een voltooide tijd gezet wordt - voorzover dat mogelijk is -, dan verschijnt dat groepsvormende werkwoord in de regel niet in de gedaante van een voltooid deelwoord, maar van een infinitief."
  (ANS 18.5.2.1.ii)

(1) Hij roept.

(2) Hij wil roepen.

(3) *Hij heeft gewild roepen.

(4) Hij heeft willen roepen.

(5) Hij wil dat.

(6) *Hij heeft dat willen.

(7) Hij heeft dat gewild.

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- een studie van de dialecten van het Nederlands laat zien dat deze beschrijving op twee manieren onrecht doet aan het fenomeen van IPP:

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- een studie van de dialecten van het Nederlands laat zien dat deze beschrijving op twee manieren onrecht doet aan het fenomeen van IPP:
  1. **de rol van de morfologie:**

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- een studie van de dialecten van het Nederlands laat zien dat deze beschrijving op twee manieren onrecht doet aan het fenomeen van IPP:
  1. **de rol van de morfologie:**

(8) Vertel maar neit wel of ze roepen **kend** haar.
vertel maar niet wie of ze roepen gekund had
'Vertel maar niet wie ze had kunnen roepen.'

Kloosterburen, Barbiers et al. (2006)

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- een studie van de dialecten van het Nederlands laat zien dat deze beschrijving op twee manieren onrecht doet aan het fenomeen van IPP:
  1. **de rol van de morfologie:**

(8) Vertel maar neit wel of ze roepen **kend** haar.
vertel maar niet wie of ze roepen gekund had
'Vertel maar niet wie ze had kunnen roepen.'

Kloosterburen, Barbiers et al. (2006)

(9) dat 'm vandaog(e) **weest** vissen 'et
dat hij vandaag weest vissen heeft
'dat hij vandaag is gaan vissen.'

Oost-Vlaanderen/Vlaams-Brabant, de Schutter (2000:213)

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- een studie van de dialecten van het Nederlands laat zien dat deze beschrijving op twee manieren onrecht doet aan het fenomeen van IPP:
  1. **de rol van de morfologie:**

(8) Vertel maar neit wel of ze roepen **kend** haar.
vertel maar niet wie of ze roepen gekund had
'Vertel maar niet wie ze had kunnen roepen.'

Kloosterburen, Barbiers et al. (2006)

(9) dat 'm vandaog(e) **weest** vissen 'et
dat hij vandaag weest vissen heeft
'dat hij vandaag is gaan vissen.'

Oost-Vlaanderen/Vlaams-Brabant, de Schutter (2000:213)

→ IPP treedt enkel op in variëteiten/contexten waarin het voltooid deelwoord een prefix bevat

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- een studie van de dialecten van het Nederlands laat zien dat deze beschrijving op twee manieren onrecht doet aan het fenomeen van IPP:
  2. **de rol van de woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep:**

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- een studie van de dialecten van het Nederlands laat zien dat deze beschrijving op twee manieren onrecht doet aan het fenomeen van IPP:
  2. **de rol van de woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep:**

(10) Ik wiet dat ie is **goan** zwemmen.
ik weet dat hij is gaan zwemmen
'Ik weet dat hij is gaan zwemmen.'

123

Urk, Barbiers et al. (2006)

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- een studie van de dialecten van het Nederlands laat zien dat deze beschrijving op twee manieren onrecht doet aan het fenomeen van IPP:
  2. **de rol van de woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep:**

(10) Ik wiet dat ie is **goan** zwemmen.
ik weet dat hij is gaan zwemmen
'Ik weet dat hij is gaan zwemmen.' **123**

Urk, Barbiers et al. (2006)

(11) Kweetn dattie **goan** zwemn es.
ik.weet dat.hij gaan zwemmen is
'Ik weet dat hij is gaan zwemmen.' **231**

Brugge, Barbiers et al. (2006)

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- een studie van de dialecten van het Nederlands laat zien dat deze beschrijving op twee manieren onrecht doet aan het fenomeen van IPP:
  2. **de rol van de woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep:**

(12) Vertelt mien eens wieze had roepn **kunn**.
vertel me eens wie.ze had roepen kunnen
'Vertel me eens wie ze had kunnen roepen.' **132**

Wezep, Barbiers et al. (2006)

(13) Vertel maar niet wiese ha roepn **kund**.
vertel maar niet wie.ze had roepen gekund
'Vertel maar niet wie ze had kunnen roepen.' **132**

Visvliet, Barbiers et al. (2006)

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- een studie van de dialecten van het Nederlands laat zien dat deze beschrijving op twee manieren onrecht doet aan het fenomeen van IPP:
  2. **de rol van de woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep:**

(14) Seg maar niet wie zij roepen **kannen** had.
zeg maar niet wie ze roepen kunnen had
'Zeg maar niet wie ze had kunnen roepen.' **321**

Midsland, Barbiers et al. (2006)

(15) Vertel mar net waat se roepe **kind** hie.
vertel maar niet wie.dat ze roepen gekund had
'Vertel maar niet wie ze had kunnen roepen.' **321**

Waskermeer, Barbiers et al. (2006)

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

volgorde	IPP?
231	+
123	+
132	+/–
321	+/–
312	
213	

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

volgorde	IPP?
231	+
123	+
132	+/–
321	+/–
312	
213	

- **generalisaties:**

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

volgorde	IPP?
231	+
123	+
132	+/–
321	+/–
312	
213	

- **generalisaties:**
  - wanneer V_2 onmiddellijk voorafgaat aan V_3 is IPP verplicht

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

volgorde	IPP?
231	+
123	+
132	+/–
321	+/–
312	
213	

- **generalisaties:**
  - wanneer V_2 onmiddellijk voorafgaat aan V_3 is IPP verplicht
  - wanneer V_3 onmiddellijk voorafgaat aan V_2 is IPP optioneel

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

volgorde	IPP?
231	+
123	+
132	+/–
321	+/–
312	
213	

- **generalisaties:**
  - wanneer V_2 onmiddellijk voorafgaat aan V_3 is IPP verplicht
  - wanneer V_3 onmiddellijk voorafgaat aan V_2 is IPP optioneel
  - V_2 kan niet van V_3 gescheiden worden door V_1

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- **IPP: nieuwe poging tot beschrijving**
  "Als een groepsvormend werkwoord dat een infinitief als aanvulling heeft, in een voltooide tijd gezet wordt, dan vertoont dat groepsvormende werkwoord geen deelwoordprefix wanneer het onmiddellijk voorafgaat aan die infinitief. In het meest prototypische geval verschijnt het groepsvormende werkwoord dan als een infinitief."

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

- **IPP: nieuwe poging tot beschrijving**
  "Als een groepsvormend werkwoord dat een infinitief als aanvulling heeft, in een voltooide tijd gezet wordt, dan vertoont dat groepsvormende werkwoord geen deelwoordprefix wanneer het onmiddellijk voorafgaat aan die infinitief. In het meest prototypische geval verschijnt het groepsvormende werkwoord dan als een infinitief."
- **Conclusie:**
  Kennis van de dialectale variatie leidt tot een meer precieze, meer correcte, en meer gecontextualiseerde beschrijving van het IPP-effect.

Overzicht

Centrale stelling & achtergrondassumpties

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

Casus #2: het tweepolenschema

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

Conclusie

Casus #2: het tweepolenschema

- **het tweepolenschema**
  "Wat de positie van werkwoordelijke elementen en onderschikkende voegwoorden betreft, zijn in een zin twee vaste plaatsen aan te wijzen: één vooraan en één achteraan. Deze vaste plaatsen, evenals de elementen die daar kunnen staan zelf, noemen we de polen. Die polen kunnen als oriënteringspunten voor de plaatsing van andere elementen dienen. "

  (ANS 21.1.1.1)

Casus #2: het tweepolenschema

- **het tweepolenschema**
  "Wat de positie van werkwoordelijke elementen en onderschikkende voegwoorden betreft, zijn in een zin twee vaste plaatsen aan te wijzen: één vooraan en één achteraan. Deze vaste plaatsen, evenals de elementen die daar kunnen staan zelf, noemen we de polen. Die polen kunnen als oriënteringspunten voor de plaatsing van andere elementen dienen. "

  (ANS 21.1.1.1)

(16)
a. Ik **heb** gisteren een artikel **gelezen** over *Star Wars*.
b. Gisteren **heb** ik een artikel **gelezen** over *Star Wars*.
c. (Ik denk) **dat** jij gisteren een artikel **hebt gelezen** over *Star Wars*.

Casus #2: het tweepolenschema

voorveld	**POOL 1**	middenveld	**POOL 2**	achterveld
Ik	**heb**	gisteren een boek	**gelezen**	over SW
Gisteren	**heb**	ik een boek	**gelezen**	over SW
	dat	jij gisteren een boek	**hebt gelezen**	over SW

Casus #2: het tweepolenschema

voorveld	**POOL 1**	middenveld	**POOL 2**	achterveld
Ik	**heb**	gisteren een boek	**gelezen**	over SW
Gisteren	**heb**	ik een boek	**gelezen**	over SW
	dat	jij gisteren een boek	**hebt gelezen**	over SW

- **ondersteunende evidentie:** complementaire distributie tussen voegwoord en vooropgeplaatste persoonsvorm:

Casus #2: het tweepolenschema

voorveld	**POOL 1**	middenveld	**POOL 2**	achterveld
Ik	**heb**	gisteren een boek	**gelezen**	over SW
Gisteren	**heb**	ik een boek	**gelezen**	over SW
	dat	jij gisteren een boek	**hebt gelezen**	over SW

- **ondersteunende evidentie:** complementaire distributie tussen voegwoord en vooropgeplaatste persoonsvorm:

(17) Als Jan je lastvalt, roep dan de politie.

(18) Valt Jan je lastig, roep dan de politie.

(19) *Als valt Jan je lastig, roep dan de politie.

Casus #2: het tweepolenschema

- de dialecten van het Nederlands bieden enerzijds nog bijkomende evidentie, maar suggereren tegelijkertijd dat een verfijning/bijsturing van het tweepolenschema noodzakelijk is

Casus #2: het tweepolenschema

- de dialecten van het Nederlands bieden enerzijds nog bijkomende evidentie, maar suggereren tegelijkertijd dat een verfijning/bijsturing van het tweepolenschema noodzakelijk is
- **ondersteunende evidentie: voegwoordvervoeging** $\rightarrow$ net als de persoonsvorm kan ook het voegwoord persoons- en/of getalscongruentie vertonen in een groot aantal dialecten van het Nederlands

Casus #2: het tweepolenschema

- de dialecten van het Nederlands bieden enerzijds nog bijkomende evidentie, maar suggereren tegelijkertijd dat een verfijning/bijsturing van het tweepolenschema noodzakelijk is
- **ondersteunende evidentie: voegwoordvervoeging** → net als de persoonsvorm kan ook het voegwoord persoons- en/of getalscongruentie vertonen in een groot aantal dialecten van het Nederlands

(20) ass-**e** we sober lev-**e**
als-MV we sober leven-MV

Hippolytushoef, Barbiers et al. (2006)

(21) dat-**st** do eerder thuis bi-**st** as ik.
dat-2ENK jij eerder thuis bent-2ENK als ik

Beetgum, Barbiers et al. (2006)

(22) o-**n** Bart en Lieske in t paradijs lev-**n**
als-MV Bart en Liesje in het paradijs leven-MV

Gistel, Barbiers et al. (2006)

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **NIET**:

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **NIET**:
  - een verspreking door anticipatie (fonetische prolepsis) (Beckering Vinckers 1872):

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **NIET**:
  - een verspreking door anticipatie (fonetische prolepsis) (Beckering Vinckers 1872):

(23) een luchte lunch
een knup op de knop
Hij moet weter weten.

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **NIET**:
  - een verspreking door anticipatie (fonetische prolepsis) (Beckering Vinckers 1872):

(23) een luchte lunch
een knup op de knop
Hij moet weter weten.

(24) da-n zunder op den warmste dag van 't jaar tegen under wil gewerkt en.

De Panne, van Koppen (2005)

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **NIET**:
  - een verspreking door anticipatie (fonetische prolepsis) (Beckering Vinckers 1872):

(23) een luchte lunch
een knup op de knop
Hij moet weter weten.

(24) da-n zunder op den warmste dag van 't jaar tegen under wil gewerkt en.

De Panne, van Koppen (2005)

(25) *da zunder-n op den warmste dag van 't joar tegen under wil gewerkt en.

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **NIET**:
  - een verspreking door anticipatie (fonetische prolepsis) (Beckering Vinckers 1872):

(23) een luchte lunch
een knup op de knop
Hij moet weter weten.

(24) da-n zunder op den warmste dag van 't jaar tegen under wil gewerkt en.

De Panne, van Koppen (2005)

(25) *da zunder-n op den warmste dag van 't joar tegen under wil gewerkt en.

(26) *da zunder op den warmste dag van 't joar-n tegen under wil gewerkt en.

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **NIET**:
  - een verspreking door anticipatie (fonetische prolepsis) (Beckering Vinckers 1872):

(23) een luchte lunch
een knup op de knop
Hij moet weter weten.

(24) da-n zunder op den warmste dag van 't jaar tegen under wil gewerkt en.

De Panne, van Koppen (2005)

(25) *da zunder-n op den warmste dag van 't joar tegen under wil gewerkt en.

(26) *da zunder op den warmste dag van 't joar-n tegen under wil gewerkt en.

(27) *da zunder op den warmste dag van 't joar tegen under wil gewerkt-n en.

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **NIET**:
  - (verlichting van de tangconstructie door) anticipatie van de persoonsvorm (syntactische prolepsis) (van Haeringen 1958):

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **NIET**:
  - (verlichting van de tangconstructie door) anticipatie van de persoonsvorm (syntactische prolepsis) (van Haeringen 1958):

(28) Smakkert dy-st bist.
schurk die-2ENK bent
'Schurk die je bent!'

Fries, Hoekstra and Smits (1997)

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **NIET**:
  - (verlichting van de tangconstructie door) anticipatie van de persoonsvorm (syntactische prolepsis) (van Haeringen 1958):

(28) Smakkert dy-st bist.
schurk die-2ENK bent
'Schurk die je bent!'

Fries, Hoekstra and Smits (1997)

(29) Du geloofst zeker niet dat er sterker is wie-st du.
jij gelooft zeker niet dat hij sterker is dan-2ENK jij

Nieuwenhagen, Barbiers et al. (2006)

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **NIET**:
  - (verlichting van de tangconstructie door) anticipatie van de persoonsvorm (syntactische prolepsis) (van Haeringen 1958):

(28) Smakkert dy-st bist.
schurk die-2ENK bent
'Schurk die je bent!'

Fries, Hoekstra and Smits (1997)

(29) Du geloofst zeker niet dat er sterker is wie-st du.
jij gelooft zeker niet dat hij sterker is dan-2ENK jij

Nieuwenhagen, Barbiers et al. (2006)

(30) Ik geleuve datt-**e** wy 't mit hum maar 's
ik geloof dat-1MV wij het met hem maar eens
prebeer-**t**.
proberen
'Ik geloof dat we't met hem maar eens zullen proberen.'

Deventer, van Haeringen (1958)

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **NIET**:
  - een analogisch uitbreiden van de relatie werkwoord+congruentie+clitisch pronomen naar voegwoord+congruentie+clitisch pronomen (de Vogelaer and van der Auwera 2010):

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **NIET**:
  - een analogisch uitbreiden van de relatie werkwoord+congruentie+clitisch pronomen naar voegwoord+congruentie+clitisch pronomen (de Vogelaer and van der Auwera 2010):

(Geraardsbergen)	*gaan* + clitisch subject	*dat* + clitisch subject
1ENK	ga-ek	da-ek
2ENK	ga-je	da-je
3ENK.M	gaat-en	dat-en
3ENK.F	ga-se	da-se
3ENK.N	ga-t	da-t
1MV	ga-me	da-me
2MV	ga-je	da-je
3MV	gaan-ze	dan-ze

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **NIET**:
  - een analogisch uitbreiden van de relatie werkwoord+congruentie+clitisch pronomen naar voegwoord+congruentie+clitisch pronomen (de Vogelaer and van der Auwera 2010):

(31) omda-n die venten toen juste underen computer kapot
omdat-MV die mannen toen juist hun computer kapot
was.
was
'omdat de computer van die mannen toen net kapot was.

(32) *Woaren die venten toen juste underen computer kapot?
waren die mannen toen juist hun computer kapot
BEDOELD: 'Was de computer van die mannen toen net kapot?'

Lapscheure, Haegeman and van Koppen (2012)

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **NIET**:
  - een analogisch uitbreiden van de relatie werkwoord+congruentie+clitisch pronomen naar voegwoord+congruentie+clitisch pronomen (de Vogelaer and van der Auwera 2010):

(33) de-s doow en ich ôs kenne treffe.
dat-2ENK jij en ik ons kunnen ontmoeten
'dat jij en ik elkaar kunnen ontmoeten.'

(34) *Ontmoets doow en Marie uch voor de kerk?
ontmoet-2ENK jij en Marie jullie voor de kerk
BEDOELD: 'Ontmoeten jij en Marie elkaar voor de kerk?'

Tegelen, van Koppen (2005)

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **WEL**:

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **WEL**:
  - een tweede structurele congruentierelatie in de zin (Haegeman and van Koppen 2012)

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **WEL**:
  - een tweede structurele congruentierelatie in de zin (Haegeman and van Koppen 2012)

(35) asse we sober leve

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **WEL**:
  - een tweede structurele congruentierelatie in de zin (Haegeman and van Koppen 2012)

(35) asse we sober leve

- **een complicatie: dubbele vervoeging** → in sommige dialecten verschilt de werkwoordsuitgang in inversie van die in rechte volgorde

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **WEL**:
  - een tweede structurele congruentierelatie in de zin (Haegeman and van Koppen 2012)

(35) asse we sober leve

- **een complicatie: dubbele vervoeging** → in sommige dialecten verschilt de werkwoordsuitgang in inversie van die in rechte volgorde

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **WEL**:
  - een tweede structurele congruentierelatie in de zin (Haegeman and van Koppen 2012)

(35) asse we sober leve

- **een complicatie: dubbele vervoeging** → in sommige dialecten verschilt de werkwoordsuitgang in inversie van die in rechte volgorde

(36) a. Wiej loop-t/*lop-e noar 't park.
wij lopen/lopen naar het park

Casus #2: het tweepolenschema

- **merk op:** voegwoordvervoeging is **WEL**:
  - een tweede structurele congruentierelatie in de zin (Haegeman and van Koppen 2012)

(35) asse we sober leve

- **een complicatie: dubbele vervoeging** → in sommige dialecten verschilt de werkwoordsuitgang in inversie van die in rechte volgorde

(36) a. Wiej loop-t/*lop-e noar 't park.
wij lopen/lopen naar het park

b. Volgens miej *loop-t/lop-e wiej noar 't park.
volgens mij lopen/lopen wij naar het park

Hellendoorn, van Koppen (2005)

Casus #2: het tweepolenschema

- **twee generalisaties:**

Casus #2: het tweepolenschema

- **twee generalisaties:**
  1. alle dialecten met dubbele vervoeging zijn ook dialecten met voegwoordvervoeging

Casus #2: het tweepolenschema

- **twee generalisaties:**
  1. alle dialecten met dubbele vervoeging zijn ook dialecten met voegwoordvervoeging
  2. de uitgang op het voegwoord is steeds gelijk aan de uitgang op het geïnverteerde werkwoord

Casus #2: het tweepolenschema

- **twee generalisaties:**
  1. alle dialecten met dubbele vervoeging zijn ook dialecten met voegwoordvervoeging
  2. de uitgang op het voegwoord is steeds gelijk aan de uitgang op het geïnverteerde werkwoord

(37) darr-e wiej den besten bint.
dat-1MV wij de beste zijn

Hellendoorn, van Koppen (2005)

Casus #2: het tweepolenschema

- **twee generalisaties:**
  1. alle dialecten met dubbele vervoeging zijn ook dialecten met voegwoordvervoeging
  2. de uitgang op het voegwoord is steeds gelijk aan de uitgang op het geïnverteerde werkwoord

(37) darr-e wiej den besten bint.
dat-1MV wij de beste zijn

Hellendoorn, van Koppen (2005)

→ de positie van het voegwoord is identiek aan die van een vooropgeplaatste persoonsvorm in een geïnverteerde hoofdzin, niet in die in een hoofdzin met rechte volgorde

Casus #2: het tweepolenschema

- **twee generalisaties:**
  1. alle dialecten met dubbele vervoeging zijn ook dialecten met voegwoordvervoeging
  2. de uitgang op het voegwoord is steeds gelijk aan de uitgang op het geïnverteerde werkwoord

(37) darr-e wiej den besten bint.
dat-1MV wij de beste zijn

Hellendoorn, van Koppen (2005)

→ de positie van het voegwoord is identiek aan die van een vooropgeplaatste persoonsvorm in een geïnverteerde hoofdzin, niet in die in een hoofdzin met rechte volgorde

⇒ van een tweepolenschema stappen we dus beter over op een **driepolenschema**

Casus #2: het tweepolenschema

voorveld	POOL 1	middenveld	POOL 2	achterveld
Ik	**heb**	gisteren een boek	**gelezen**	over SW
Gisteren	**heb**	ik een boek	**gelezen**	over SW
	dat	jij gisteren een boek	**hebt gelezen**	over SW

Casus #2: het tweepolenschema

voorveld	POOL 1	middenveld	POOL 2	achterveld
Ik	**heb**	gisteren een boek	**gelezen**	over SW
Gisteren	**heb**	ik een boek	**gelezen**	over SW
	dat	jij gisteren een boek	**hebt gelezen**	over SW

voorveld	POOL 1a	subject	POOL 1b	middenveld	POOL 2	achterveld
		Ik	**heb**	gisteren een boek	**gelezen**	over SW
Gisteren	**heb**	ik		een boek	**gelezen**	over SW
	dat	jij		gisteren een boek	**hebt gelezen**	over SW

Casus #2: het tweepolenschema

- **bijkomende evidentie voor een driepolenschema: subjectintrusie**
  in een aantal dialecten van het Nederlands kan het subject in geïnverteerde hoofdzinnen tussen de werkwoordsstam en de verledentijdsuitgang verschijnen

Casus #2: het tweepolenschema

- **bijkomende evidentie voor een driepolenschema: subjectintrusie**
  in een aantal dialecten van het Nederlands kan het subject in geïnverteerde hoofdzinnen tussen de werkwoordsstam en de verledentijdsuitgang verschijnen

(38) Gisteren wandel-die-de door het park.
gisteren wandel-hij-de door het park
'Gisteren wandelde hij door het park.'

Strijen, Barbiers et al. (2006)

Casus #2: het tweepolenschema

- **bijkomende evidentie voor een driepolenschema: subjectintrusie**
  in een aantal dialecten van het Nederlands kan het subject in geïnverteerde hoofdzinnen tussen de werkwoordsstam en de verledentijdsuitgang verschijnen

  (38) Gisteren wandel-die-de door het park.
  gisteren wandel-hij-de door het park
  'Gisteren wandelde hij door het park.'

  Strijen, Barbiers et al. (2006)

- **merk op:**

Casus #2: het tweepolenschema

- **bijkomende evidentie voor een driepolenschema: subjectintrusie**
  in een aantal dialecten van het Nederlands kan het subject in geïnverteerde hoofdzinnen tussen de werkwoordsstam en de verledentijdsuitgang verschijnen

  (38) Gisteren wandel-die-de door het park.
  gisteren wandel-hij-de door het park
  'Gisteren wandelde hij door het park.'

  Strijen, Barbiers et al. (2006)

- **merk op:**
  - deze subjectintrusie komt enkel voor in geïnverteerde hoofdzinnen

Casus #2: het tweepolenschema

- **bijkomende evidentie voor een driepolenschema: subjectintrusie**
  in een aantal dialecten van het Nederlands kan het subject in geïnverteerde hoofdzinnen tussen de werkwoordsstam en de verledentijdsuitgang verschijnen

  (38) Gisteren wandel-die-de door het park.
  gisteren wandel-hij-de door het park
  'Gisteren wandelde hij door het park.'

  Strijen, Barbiers et al. (2006)

- **merk op:**
  - deze subjectintrusie komt enkel voor in geïnverteerde hoofdzinnen
  - enkel het subject kan tussen werkwoordsstam en verledentijdssuffix komen te staan

Casus #2: het tweepolenschema

- **Barbiers and van Koppen (2006):** dit fenomeen verschaft evidentie voor drie zinsposities voor de persoonsvorm: achteraan (V), vooraan (C), en zinsmediaal (T)

Casus #2: het tweepolenschema

- **Barbiers and van Koppen (2006):** dit fenomeen verschaft evidentie voor drie zinsposities voor de persoonsvorm: achteraan (V), vooraan (C), en zinsmediaal (T)

voorveld	POOL 1a	subject	POOL 1b	middenveld	POOL 2	achterveld
Gisteren	wandel	die	de	door het park		

Casus #2: het tweepolenschema

- **driepolenschema: nieuwe poging tot beschrijving**
  "Wat de positie van werkwoordelijke elementen en onderschikkende voegwoorden betreft, zijn in een zin drie vaste plaatsen aan te wijzen: twee vooraan en één achteraan. Deze vaste plaatsen, evenals de elementen die daar kunnen staan zelf, noemen we de polen. De eerste pool kan worden ingenomen door onderschikkende voegwoorden en vervoegde werkwoorden in geïnverteerde hoofdzinnen, de tweede pool door vervoegde werkwoorden in hoofdzinnen met rechte volgorde, en de derde pool door zowel vervoegde werkwoorden (in bijzinnen) als niet-vervoegde werkwoorden (in alle zinstypes)."

Casus #2: het tweepolenschema

- **driepolenschema: nieuwe poging tot beschrijving**
  "Wat de positie van werkwoordelijke elementen en onderschikkende voegwoorden betreft, zijn in een zin drie vaste plaatsen aan te wijzen: twee vooraan en één achteraan. Deze vaste plaatsen, evenals de elementen die daar kunnen staan zelf, noemen we de polen. De eerste pool kan worden ingenomen door onderschikkende voegwoorden en vervoegde werkwoorden in geïnverteerde hoofdzinnen, de tweede pool door vervoegde werkwoorden in hoofdzinnen met rechte volgorde, en de derde pool door zowel vervoegde werkwoorden (in bijzinnen) als niet-vervoegde werkwoorden (in alle zinstypes)."
- **Conclusie:**
  Kennis van de dialectale variatie leidt tot een meer precieze en meer correcte beschrijving van de Nederlandse basiswoordvolgorde.

Overzicht

Centrale stelling & achtergrondassumpties

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

Casus #2: het tweepolenschema

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

Conclusie

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep:**
  "Als het zelfstandig werkwoord in de werkwoordelijke eindgroep de vorm van een infinitief zonder *te* heeft, staat die infinitief in de regel aan het eind van de eindgroep."

  (ANS 18.5.7.4.i)

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep:**
  "Als het zelfstandig werkwoord in de werkwoordelijke eindgroep de vorm van een infinitief zonder *te* heeft, staat die infinitief in de regel aan het eind van de eindgroep."
  (ANS 18.5.7.4.i)

(39) Ik vind dat iedereen moet kunnen zwemmen.

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep:**
  "Als het zelfstandig werkwoord in de werkwoordelijke eindgroep de vorm van een infinitief zonder *te* heeft, staat die infinitief in de regel aan het eind van de eindgroep."
  (ANS 18.5.7.4.i)

  (39) Ik vind dat iedereen moet kunnen zwemmen.

- werkwoordsclusters zoals dat in (39) lenen zich tot een grote waaier aan mogelijke theoretische analyses (zie Hendriks (2017) voor een recent overzicht)

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep:**
  "Als het zelfstandig werkwoord in de werkwoordelijke eindgroep de vorm van een infinitief zonder *te* heeft, staat die infinitief in de regel aan het eind van de eindgroep."
  (ANS 18.5.7.4.i)

  (39) Ik vind dat iedereen moet kunnen zwemmen.

- werkwoordsclusters zoals dat in (39) lenen zich tot een grote waaier aan mogelijke theoretische analyses (zie Hendriks (2017) voor een recent overzicht)
- de aanwezige dialectvariatie, en dan vooral de grenzen aan die variatie, leggen extra beperkingen op aan de analysemogelijkheden en stellen ons in staat de juiste analyse te selecteren

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **enerzijds** grote variatie: werkwoorden kunnen in een groot aantal verschillende volgordes verschijnen in de werkwoordelijke eindgroep:

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **enerzijds** grote variatie: werkwoorden kunnen in een groot aantal verschillende volgordes verschijnen in de werkwoordelijke eindgroep:

(40) dat hij moet$_1$ kunnen$_2$ zwemmen$_3$ 123

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **enerzijds** grote variatie: werkwoorden kunnen in een groot aantal verschillende volgordes verschijnen in de werkwoordelijke eindgroep:

(40) dat hij moet$_1$ kunnen$_2$ zwemmen$_3$ 123

(41) dat hij moet$_1$ gelachen$_3$ hebben$_2$ 132

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **enerzijds** grote variatie: werkwoorden kunnen in een groot aantal verschillende volgordes verschijnen in de werkwoordelijke eindgroep:

(40)	dat hij moet$_1$ kunnen$_2$ zwemmen$_3$	123
(41)	dat hij moet$_1$ gelachen$_3$ hebben$_2$	132
(42)	dat hij gelachen$_3$ moet$_1$ hebben$_2$	312

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **enerzijds** grote variatie: werkwoorden kunnen in een groot aantal verschillende volgordes verschijnen in de werkwoordelijke eindgroep:

(40)	dat hij moet$_1$ kunnen$_2$ zwemmen$_3$	123
(41)	dat hij moet$_1$ gelachen$_3$ hebben$_2$	132
(42)	dat hij gelachen$_3$ moet$_1$ hebben$_2$	312
(43)	dat hij zwemmen$_3$ kunnen$_2$ moet$_1$	321

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **enerzijds** grote variatie: werkwoorden kunnen in een groot aantal verschillende volgordes verschijnen in de werkwoordelijke eindgroep:

(40)	dat hij moet$_1$ kunnen$_2$ zwemmen$_3$	123
(41)	dat hij moet$_1$ gelachen$_3$ hebben$_2$	132
(42)	dat hij gelachen$_3$ moet$_1$ hebben$_2$	312
(43)	dat hij zwemmen$_3$ kunnen$_2$ moet$_1$	321
(44)	dat hij gaan$_2$ zwemmen$_3$ is$_1$	231

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **anderzijds** stringente beperkingen:

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **anderzijds** stringente beperkingen:
  - de 213-volgorde komt nooit voor:

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **anderzijds** stringente beperkingen:
  - de 213-volgorde komt nooit voor:

(45) *dat hij kunnen moet zwemmen. 213

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **anderzijds** stringente beperkingen:
  - de 213-volgorde komt nooit voor:

(45) *dat hij kunnen moet zwemmen. 213

(46) *dat hij haar hebben zal geroepen. 213

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **anderzijds** stringente beperkingen:
  - de 213-volgorde komt nooit voor:

(45) *dat hij kunnen moet zwemmen. 213

(46) *dat hij haar hebben zal geroepen. 213

(47) *dat hij haar kunnen heeft roepen. 213

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **anderzijds** stringente beperkingen:
  - de 213-volgorde komt nooit voor:

    (45) *dat hij kunnen moet zwemmen. 213

    (46) *dat hij haar hebben zal geroepen. 213

    (47) *dat hij haar kunnen heeft roepen. 213

  - de 231-volgorde komt niet voor bij modaal-modaal/hulpww-hoofdww:

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **anderzijds** stringente beperkingen:
  - de 213-volgorde komt nooit voor:

    (45) *dat hij kunnen moet zwemmen. 213

    (46) *dat hij haar hebben zal geroepen. 213

    (47) *dat hij haar kunnen heeft roepen. 213

  - de 231-volgorde komt niet voor bij modaal-modaal/hulpww-hoofdww:

    (48) *dat hij kunnen zwemmen moet 231

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **anderzijds** stringente beperkingen:
  - de 213-volgorde komt nooit voor:

    (45) *dat hij kunnen moet zwemmen. 213

    (46) *dat hij haar hebben zal geroepen. 213

    (47) *dat hij haar kunnen heeft roepen. 213

  - de 231-volgorde komt niet voor bij modaal-modaal/hulpww-hoofdww:

    (48) *dat hij kunnen zwemmen moet 231

    (49) *dat hij hebben geroepen kan 231

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **anderzijds** stringente beperkingen:
  - de 213-volgorde komt nooit voor:

    (45) *dat hij kunnen moet zwemmen. 213

    (46) *dat hij haar hebben zal geroepen. 213

    (47) *dat hij haar kunnen heeft roepen. 213

  - de 231-volgorde komt niet voor bij modaal-modaal/hulpww-hoofdww:

    (48) *dat hij kunnen zwemmen moet 231

    (49) *dat hij hebben geroepen kan 231

  - de 312-volgorde komt niet voor bij hulpww-asp/mod-hoofdww:

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- **anderzijds** stringente beperkingen:
  - de 213-volgorde komt nooit voor:

    (45) *dat hij kunnen moet zwemmen. 213

    (46) *dat hij haar hebben zal geroepen. 213

    (47) *dat hij haar kunnen heeft roepen. 213

  - de 231-volgorde komt niet voor bij modaal-modaal/hulpww-hoofdww:

    (48) *dat hij kunnen zwemmen moet 231

    (49) *dat hij hebben geroepen kan 231

  - de 312-volgorde komt niet voor bij hulpww-asp/mod-hoofdww:

    (50) *dat hij zwemmen is (ge)gaan 312

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

volgorde	MOD-MOD-WW	MOD-HULPWW-WW	HULPWW-MOD-WW
123	✓	✓	✓
132	✓	✓	✓
312	✓	✓	*
213	*	*	*
231	*	*	✓
321	✓	✓	✓

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

volgorde	MOD-MOD-WW	MOD-HULPWW-WW	HULPWW-MOD-WW
123	✓	✓	✓
132	✓	✓	✓
312	✓	✓	*
213	*	*	*
231	*	*	✓
321	✓	✓	✓

- een theoretische analyse van woordvolgorde in de Nederlandse werkwoordelijke eindgroep moet zowel de bestaande volgordes kunnen afleiden als de niet-bestaande kunnen uitsluiten

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- een voorbeeld: **Barbiers (2005)** $\rightarrow$ Barbiers leidt woordvolgorde in werkwoordsclusters als volgt af:

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- een voorbeeld: **Barbiers (2005)** $\rightarrow$ Barbiers leidt woordvolgorde in werkwoordsclusters als volgt af:
- VPs zijn onderliggend steeds hoofdinitieel $\rightarrow$ dit genereert 123

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- een voorbeeld: **Barbiers (2005)** → Barbiers leidt woordvolgorde in werkwoordsclusters als volgt af:
- VPs zijn onderliggend steeds hoofdinitieel → dit genereert 123

(51)

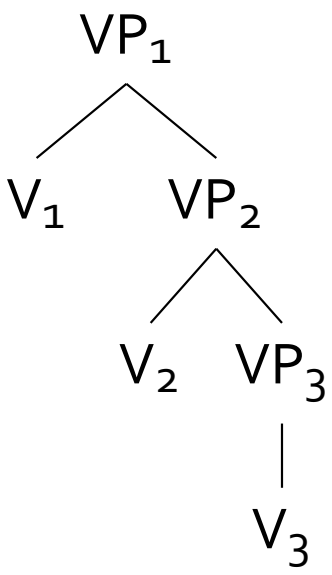

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- de enige toegestane verplaatsing is VP-verplaatsing naar links
  $\rightarrow$ dit genereert 231, 312, 132, en 321, maar niet 213

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- de enige toegestane verplaatsing is VP-verplaatsing naar links
  $\rightarrow$ dit genereert 231, 312, 132, en 321, maar niet 213

(52)

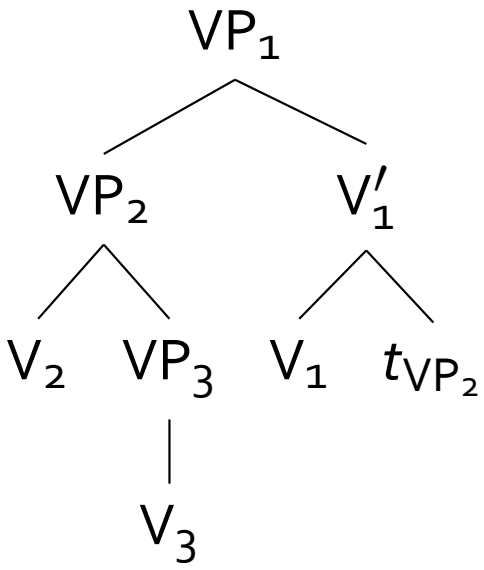

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- de enige toegestane verplaatsing is VP-verplaatsing naar links
  $\rightarrow$ dit genereert 231, 312, 132, en 321, maar niet 213

(52)

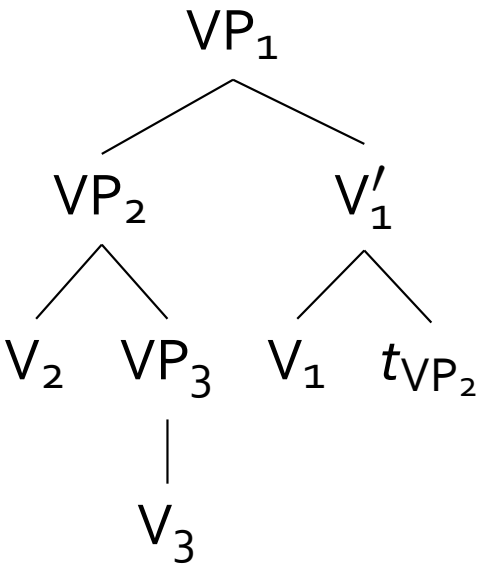

(53)

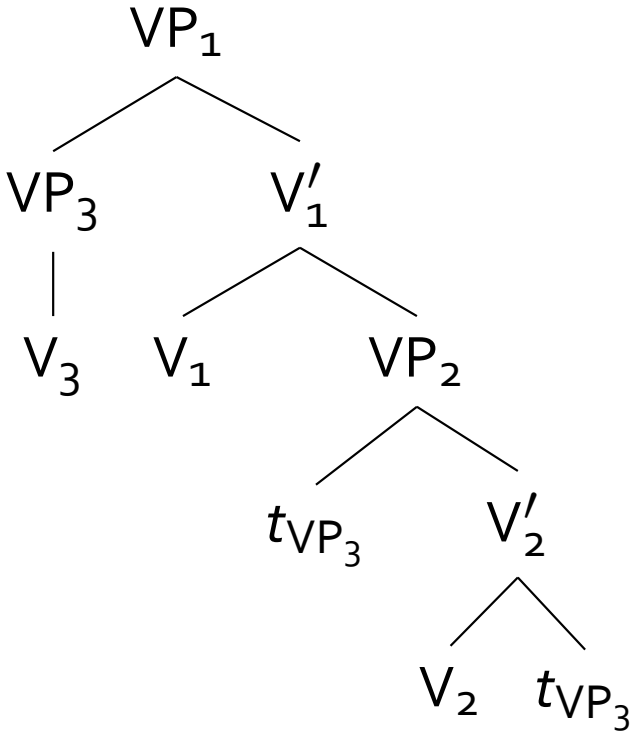

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- de enige toegestane verplaatsing is VP-verplaatsing naar links
  $\rightarrow$ dit genereert 231, 312, 132, en 321, maar niet 213

(54)

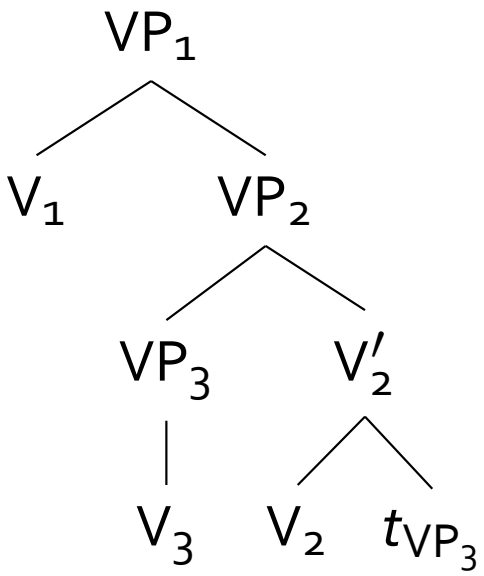

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- de enige toegestane verplaatsing is VP-verplaatsing naar links
  $\rightarrow$ dit genereert 231, 312, 132, en 321, maar niet 213

(54)

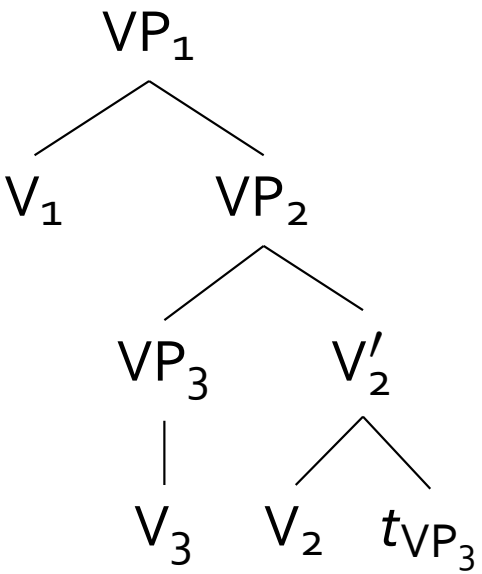

(55)

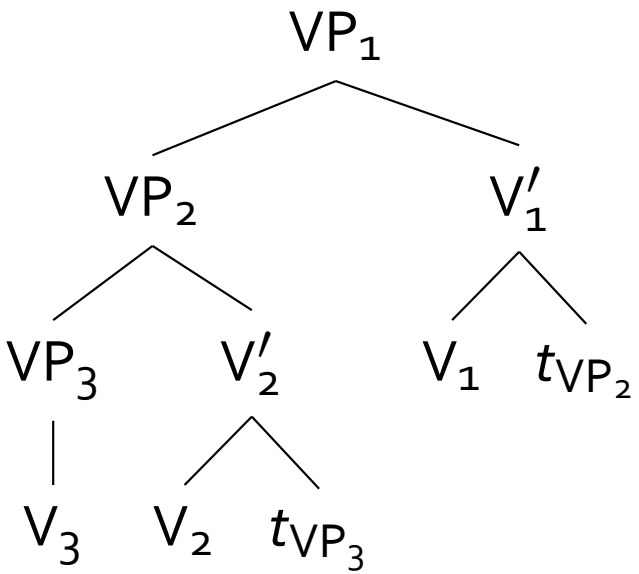

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:
  - modale en aspectuele werkwoorden hebben een eventief kenmerk dat gelicenseerd wordt door het hoofdwerkwoord

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:
  - modale en aspectuele werkwoorden hebben een eventief kenmerk dat gelicenseerd wordt door het hoofdwerkwoord

(56) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_2}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:
  - modale en aspectuele werkwoorden hebben een eventief kenmerk dat gelicenseerd wordt door het hoofdwerkwoord

(56) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_2}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_3 en $VP_2 \Rightarrow$ 132 is mogelijk

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:
  - modale en aspectuele werkwoorden hebben een eventief kenmerk dat gelicenseerd wordt door het hoofdwerkwoord

(56) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_2}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_3 en $VP_2 \Rightarrow$ 132 is mogelijk

(57) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_2}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:
  - modale en aspectuele werkwoorden hebben een eventief kenmerk dat gelicenseerd wordt door het hoofdwerkwoord

(56) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_2}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_3 en $VP_2 \Rightarrow$ 132 is mogelijk

(57) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_2}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_3 en $VP_1 \Rightarrow$ 312 en 321 zijn mogelijk

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:
  - modale en aspectuele werkwoorden hebben een eventief kenmerk dat gelicenseerd wordt door het hoofdwerkwoord

(56) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[event]}\ [_{VP_2}\ \text{mod}_{[event]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_3 en VP_2 $\Rightarrow$ 132 is mogelijk

(57) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[event]}\ [_{VP_2}\ \text{mod}_{[event]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_3 en VP_1 $\Rightarrow$ 312 en 321 zijn mogelijk

(58) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[event]}\ [_{VP_2}\ \text{mod}_{[event]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:
  - modale en aspectuele werkwoorden hebben een eventief kenmerk dat gelicenseerd wordt door het hoofdwerkwoord

(56) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[event]}\ [_{VP_2}\ \text{mod}_{[event]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_3 en VP_2 $\Rightarrow$ 132 is mogelijk

(57) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[event]}\ [_{VP_2}\ \text{mod}_{[event]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_3 en VP_1 $\Rightarrow$ 312 en 321 zijn mogelijk

(58) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[event]}\ [_{VP_2}\ \text{mod}_{[event]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - **geen** licenseringsrelatie tussen VP_2 en VP_1 $\Rightarrow$ 231 niet mogelijk

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:
  - perfectieve hulpwerkwoorden hebben een perfectief kenmerk dat gelicenseerd wordt door het werkwoord dat ze selecteren

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:
  - perfectieve hulpwerkwoorden hebben een perfectief kenmerk dat gelicenseerd wordt door het werkwoord dat ze selecteren

(59) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_2}\ \text{hulpww}_{[\text{perf}]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_3 en $VP_2 \Rightarrow$ 132 is mogelijk

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:
  - perfectieve hulpwerkwoorden hebben een perfectief kenmerk dat gelicenseerd wordt door het werkwoord dat ze selecteren

(59) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_2}\ \text{hulpww}_{[\text{perf}]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_3 en VP_2 $\Rightarrow$ 132 is mogelijk

(60) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_2}\ \text{hulpww}_{[\text{perf}]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_3 en VP_1 $\Rightarrow$ 312 en 321 zijn mogelijk

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:
  - perfectieve hulpwerkwoorden hebben een perfectief kenmerk dat gelicenseerd wordt door het werkwoord dat ze selecteren

(59) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_2}\ \text{hulpww}_{[\text{perf}]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_3 en VP_2 $\Rightarrow$ 132 is mogelijk

(60) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_2}\ \text{hulpww}_{[\text{perf}]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_3 en VP_1 $\Rightarrow$ 312 en 321 zijn mogelijk

(61) $[_{VP_1}\ \text{mod}_{[\text{event}]}\ [_{VP_2}\ \text{hulpww}_{[\text{perf}]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - **geen** licenseringsrelatie tussen VP_2 en VP_1 $\Rightarrow$ 231 niet mogelijk

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:
  - perfectieve hulpwerkwoorden hebben een perfectief kenmerk dat gelicenseerd wordt door het werkwoord dat ze selecteren

(62) $[_{VP_1}$ hulpww$_{[perf]}$ $[_{VP_2}$ mod$_{[event]}$ $[_{VP_3}$ ww $]\,]\,]$

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:
  - perfectieve hulpwerkwoorden hebben een perfectief kenmerk dat gelicenseerd wordt door het werkwoord dat ze selecteren

(62) $[_{VP_1}\ \text{hulpww}_{[perf]}\ [_{VP_2}\ \text{mod}_{[event]}\ [_{VP_3}\ \text{ww}\ ]\ ]\ ]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_3 en $VP_2 \Rightarrow$ 132 is mogelijk

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:
  - perfectieve hulpwerkwoorden hebben een perfectief kenmerk dat gelicenseerd wordt door het werkwoord dat ze selecteren

(62) $[_{VP_1}$ hulpww$_{[perf]}$ $[_{VP_2}$ mod$_{[event]}$ $[_{VP_3}$ ww $]\,]\,]$

- licenseringsrelatie tussen VP_3 en VP_2 $\Rightarrow$ 132 is mogelijk

(63) $[_{VP_1}$ hulpww$_{[perf]}$ $[_{VP_2}$ mod$_{[event]}$ $[_{VP_3}$ ww $]\,]\,]$

- licenseringsrelatie tussen VP_2 en VP_1 $\Rightarrow$ 231 en 321 zijn mogelijk

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

- VP-verplaatsing wordt gelicenseerd door de morfosyntactische en semantische kenmerken van de werkwoorden:
  - perfectieve hulpwerkwoorden hebben een perfectief kenmerk dat gelicenseerd wordt door het werkwoord dat ze selecteren

(62) $[_{VP_1}$ hulpww$_{[perf]}$ $[_{VP_2}$ mod$_{[event]}$ $[_{VP_3}$ ww $]\,]\,]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_3 en $VP_2 \Rightarrow$ 132 is mogelijk

(63) $[_{VP_1}$ hulpww$_{[perf]}$ $[_{VP_2}$ mod$_{[event]}$ $[_{VP_3}$ ww $]\,]\,]$

  - licenseringsrelatie tussen VP_2 en $VP_1 \Rightarrow$ 231 en 321 zijn mogelijk

(64) $[_{VP_1}$ hulpww$_{[perf]}$ $[_{VP_2}$ mod$_{[event]}$ $[_{VP_3}$ ww $]\,]\,]$

  - **geen** licenseringsrelatie tussen VP_3 en $VP_1 \Rightarrow$ 312 niet mogelijk

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

Conclusie:
Een grondige kennis van (de grenzen aan) de dialectvariatie vormt een belangrijke leidraad bij het opstellen/selecteren van de correcte theoretische analyse van woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep in het Nederlands.

Overzicht

Centrale stelling & achtergrondassumpties

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

Casus #2: het tweepolenschema

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

Conclusie

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- **Kayne (1996):**
  "Comparative work on the syntax of a large number of closely related languages can be thought of as a new research tool, one that is capable of providing results of an unusually fine-grained and particularly solid character."

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- **Kayne (1996):**
  "Comparative work on the syntax of a large number of closely related languages can be thought of as a new research tool, one that is capable of providing results of an unusually fine-grained and particularly solid character."
- stel: je wil het zogenaamde Doubly-filled COMP filter onderzoeken: het voorkomen van expletief *dat* (en *of*) na (onder andere) vraagwoorden

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- **Kayne (1996):**
  "Comparative work on the syntax of a large number of closely related languages can be thought of as a new research tool, one that is capable of providing results of an unusually fine-grained and particularly solid character."
- stel: je wil het zogenaamde Doubly-filled COMP filter onderzoeken: het voorkomen van expletief *dat* (en *of*) na (onder andere) vraagwoorden
- **optie #1:** je vergelijkt Standaardnederlands met Hongaars:

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- **Kayne (1996):**
  "Comparative work on the syntax of a large number of closely related languages can be thought of as a new research tool, one that is capable of providing results of an unusually fine-grained and particularly solid character."
- stel: je wil het zogenaamde Doubly-filled COMP filter onderzoeken: het voorkomen van expletief *dat* (en *of*) na (onder andere) vraagwoorden
- **optie #1:** je vergelijkt Standaardnederlands met Hongaars:

(65) Ik weet niet wie (*dat) Jan uitgenodigd heeft.

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- **Kayne (1996):**
  "Comparative work on the syntax of a large number of closely related languages can be thought of as a new research tool, one that is capable of providing results of an unusually fine-grained and particularly solid character."
- stel: je wil het zogenaamde Doubly-filled COMP filter onderzoeken: het voorkomen van expletief *dat* (en *of*) na (onder andere) vraagwoorden
- **optie #1:** je vergelijkt Standaardnederlands met Hongaars:

(65) Ik weet niet wie (*dat) Jan uitgenodigd heeft.

(66) Nem tudom (hogy) János kit hívott meg.
niet ik.weet dat János wie uitnodigde PRT
'Ik weet niet wie (dat) János uitnodigde.'

Hongaars, Anikó Lipták, p.c.

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- **Kayne (1996):**
  "Comparative work on the syntax of a large number of closely related languages can be thought of as a new research tool, one that is capable of providing results of an unusually fine-grained and particularly solid character."
- stel: je wil het zogenaamde Doubly-filled COMP filter onderzoeken: het voorkomen van expletief *dat* (en *of*) na (onder andere) vraagwoorden
- **optie #2:** je vergelijkt Standaardnederlands met de dialecten van het Nederlands

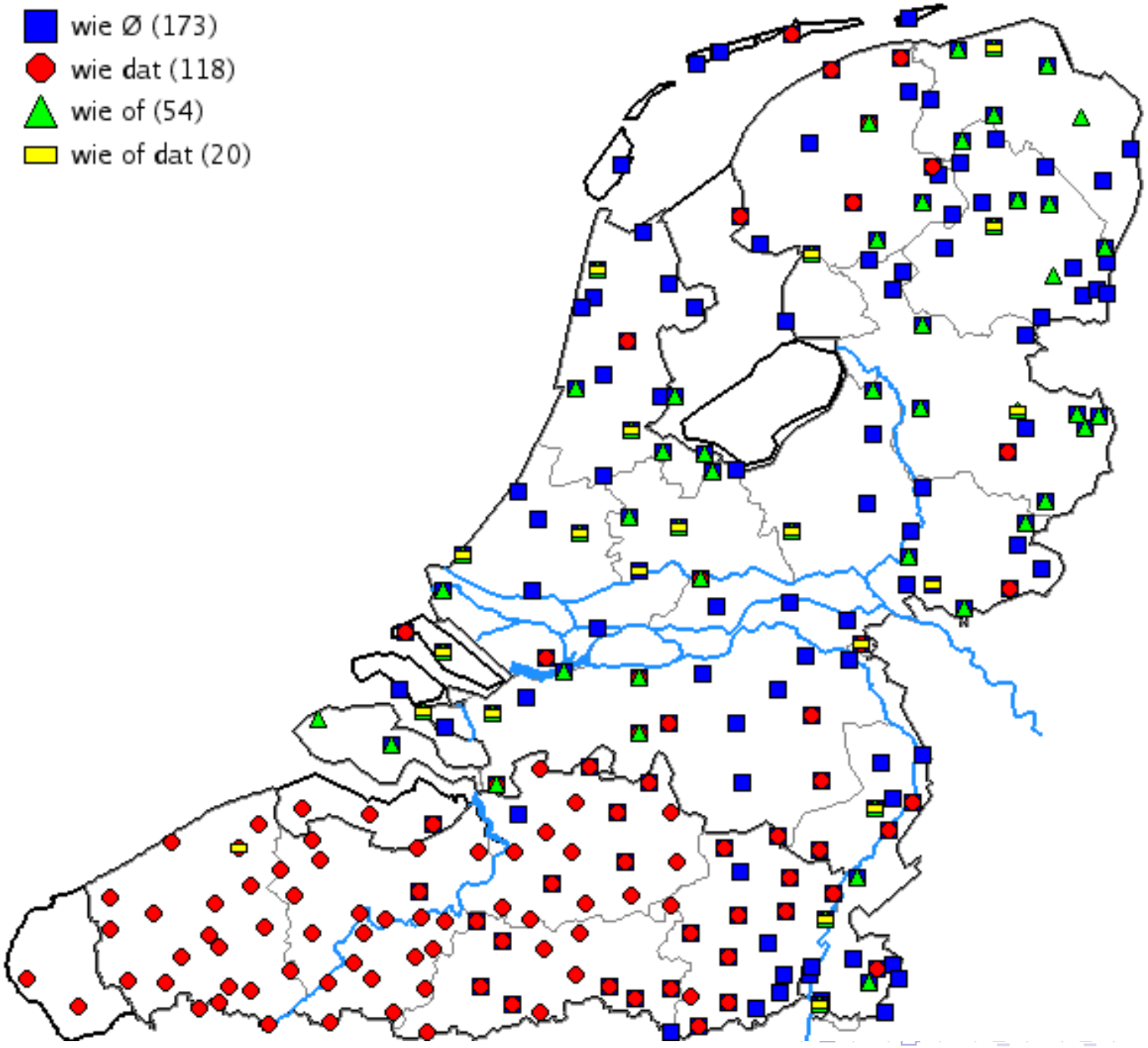
wie Ø (173)
wie dat (118)
wie of (54)
wie of dat (20)

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

merk op: al wat nu volgt is gebaseerd op gezamenlijk werk met Marjo van Koppen

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

merk op: al wat nu volgt is gebaseerd op gezamenlijk werk met Marjo van Koppen

- **vertrekpunt:** tien dialectfenomenen in 267 dialecten van het Nederlands

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

merk op: al wat nu volgt is gebaseerd op gezamenlijk werk met Marjo van Koppen

- **vertrekpunt:** tien dialectfenomenen in 267 dialecten van het Nederlands

1. **voegwoordvervoeging (CA)**

(67) **O-n** Bart en Lieske in t paradijs levn Gistel, Barbiers et al. (2006)

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

merk op: al wat nu volgt is gebaseerd op gezamenlijk werk met Marjo van Koppen

- **vertrekpunt:** tien dialectfenomenen in 267 dialecten van het Nederlands

1. **voegwoordvervoeging (CA)**

   (67) **O-n** Bart en Lieske in t paradijs levn — Gistel, Barbiers et al. (2006)

2. **cliticdubbeling (CD)**

   (68) da-**ze zaaile** lachen. — Wambeek

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

merk op: al wat nu volgt is gebaseerd op gezamenlijk werk met Marjo van Koppen

- **vertrekpunt:** tien dialectfenomenen in 267 dialecten van het Nederlands

1. **voegwoordvervoeging (CA)**

   (67) **O-n** Bart en Lieske in t paradijs levn — Gistel, Barbiers et al. (2006)

2. **cliticdubbeling (CD)**

   (68) da-**ze zaaile** lachen. — Wambeek

3. **korte antwoorden met *doen* (SDR)**

   (69) A: IJ zal nie komen. B: **IJ doet**. — Berlare, Barbiers et al. (2006)

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

4. **clitische negatie (NEG)**

(70) K **en** goa nie noar schole.

Tielt, Barbiers et al. (2006)

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

4. **clitische negatie (NEG)**

(70) K **en** goa nie noar schole. Tielt, Barbiers et al. (2006)

5. **clitica op *ja* and *nee* (CYN)**

(71) A: Wilde nog koffie, Jan? B: **Ja-k**. Malderen, Barbiers et al. (2006)

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

4. **clitische negatie (NEG)**

(70) K **en** goa nie noar schole. Tielt, Barbiers et al. (2006)

5. **clitica op *ja* and *nee* (CYN)**

(71) A: Wilde nog koffie, Jan? B: **Ja-k**. Malderen, Barbiers et al. (2006)

6. ***t* 'het' als presentatief onderwerp (EXPL-T)**

(72) **T** en goa niemand nie dansn. Brugge, Barbiers et al. (2006)

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

4. **clitische negatie (NEG)**

   (70) K **en** goa nie noar schole. Tielt, Barbiers et al. (2006)

5. **clitica op *ja* and *nee* (CYN)**

   (71) A: Wilde nog koffie, Jan? B: **Ja-k**. Malderen, Barbiers et al. (2006)

6. ***t* 'het' als presentatief onderwerp (EXPL-T)**

   (72) **T** en goa niemand nie dansn. Brugge, Barbiers et al. (2006)

7. ***of* als comparatief voegwoord (CMPR-IF)**

   (73) Zie peist daj eer ga thuis zijn **of** ik. Oostkerke, Barbiers et al. (2006)

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

8. **de verplichte aanwezigheid van *er* in ingebedde zinnen en geïnverteerde hoofdzinnen (ER.OBL)**

(74) dat ***(er)** in de fabrieke nen jongen werkte Lapscheure, Haegeman (1986:3)

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

8. **de verplichte aanwezigheid van *er* in ingebedde zinnen en geïnverteerde hoofdzinnen (ER.OBL)**

   (74) dat ***(er)** in de fabrieke nen jongen werkte Lapscheure, Haegeman (1986:3)

9. **lidwoord+demonstrativum in nominale ellipsis (THE+THAT)**

   (75) **De die** zou k ik wiln op eetn. Merelbeke, Barbiers et al. (2006)

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

8. **de verplichte aanwezigheid van *er* in ingebedde zinnen en geïnverteerde hoofdzinnen (ER.OBL)**

   (74) dat ***(er)** in de fabrieke nen jongen werkte Lapscheure, Haegeman (1986:3)

9. **lidwoord+demonstrativum in nominale ellipsis (THE+THAT)**

   (75) **De die** zou k ik wiln op eetn. Merelbeke, Barbiers et al. (2006)

10. ***gaan* + imperatief (GO-GET)**

    (76) **Gon haalt** die bestelling ne keer! Gent, Barbiers et al. (2006)

CA (148)
CD (106)
SDR (53)
NEG (73)
CYN (68)
EXPL-T (47)
CMPR-IF (33)
ER-OBL (41)
THE-THAT (96)
GO-GET (37)

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- deze gegevens kunnen statistisch geanalyseerd worden aan de hand van een correspondentieanalyse

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- deze gegevens kunnen statistisch geanalyseerd worden aan de hand van een correspondentieanalyse
- de ruwe datatabel:

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- deze gegevens kunnen statistisch geanalyseerd worden aan de hand van een correspondentieanalyse
- de ruwe datatabel:

	Brugge	Hulst	Dirksland	Ossendrecht	...
CA	1	1	1	0	...
CD	1	1	0	1	...
SDR	0	0	0	0	...
NEG	1	0	0	0	...
CYN	1	1	0	0	...
EXPL-T	1	0	0	0	...
CMPR-IF	0	1	0	0	...
ER.OBL	1	0	0	0	...
THE+THAT	1	0	0	1	...
GO-GET	1	0	0	1	...

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- die wordt omgezet in een afstandsmatrix:

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- die wordt omgezet in een afstandsmatrix:

	CA	CD	SDR	CYN	NEG	EXPL-T	CMPR-IF	...
CD	11.40							
SDR	10.14	7.28						
CYN	10.00	6.48	4.58					
NEG	10.63	6.08	4.69	5.56				
EXPL-T	10.04	8.30	4.24	5.56	6.16			
CMPR-IF	10.72	8.54	4.69	5.91	6.63	4.47		
THE+THAT	10.77	5.83	6.70	6.63	6.40	7.68	8.06	
ER.OBL	10.34	8.06	4.24	5.38	6.00	4.00	4.69	...
GO-GET	10.72	8.30	4.89	5.91	6.32	5.29	5.09	...

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- die wordt omgezet in een afstandsmatrix:

	CA	CD	SDR	CYN	NEG	EXPL-T	CMPR-IF	...
CD	11.40							
SDR	10.14	7.28						
CYN	10.00	6.48	4.58					
NEG	10.63	6.08	4.69	5.56				
EXPL-T	10.04	8.30	4.24	5.56	6.16			
CMPR-IF	10.72	8.54	4.69	5.91	6.63	4.47		
THE+THAT	10.77	5.83	6.70	6.63	6.40	7.68	8.06	
ER.OBL	10.34	8.06	4.24	5.38	6.00	4.00	4.69	...
GO-GET	10.72	8.30	4.89	5.91	6.32	5.29	5.09	...

- en die wordt op zijn beurt omgezet in een laagdimensionele representatie (hier: 3D)

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

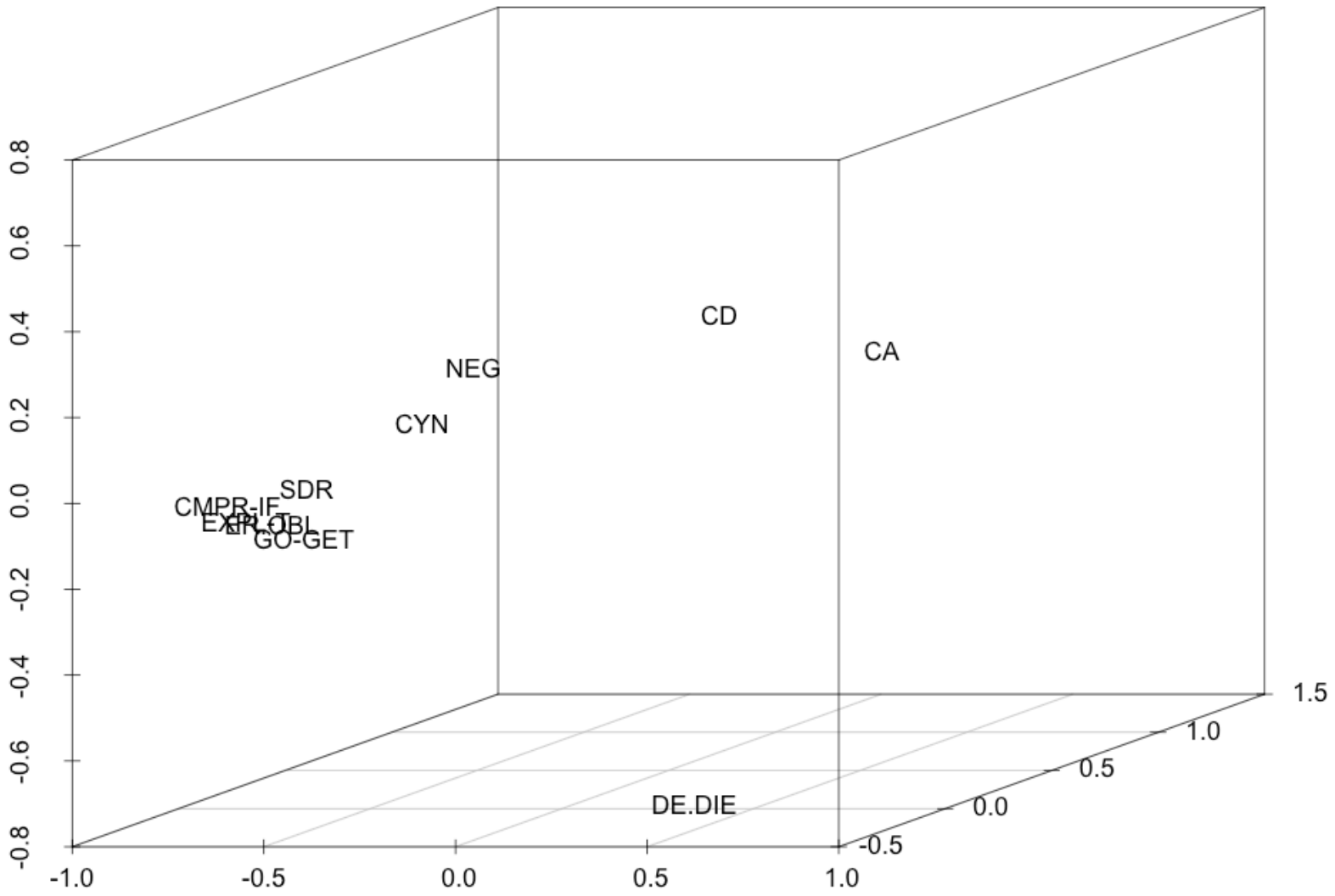

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- **Eerste dimensie:** onderscheidt voegwoordvervoeging (CA) van alle andere fenomenen:

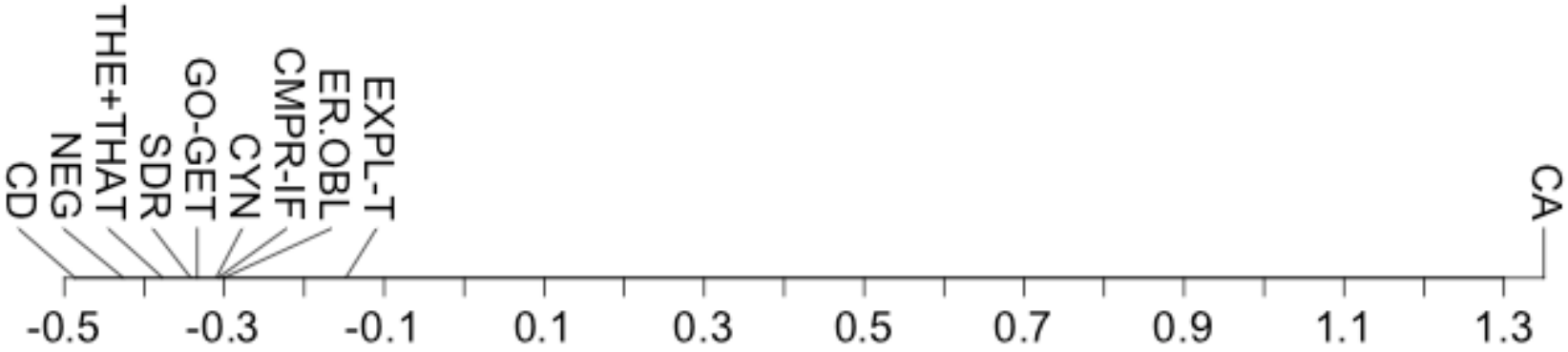

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- **Eerste dimensie:** onderscheidt voegwoordvervoeging (CA) van alle andere fenomenen:

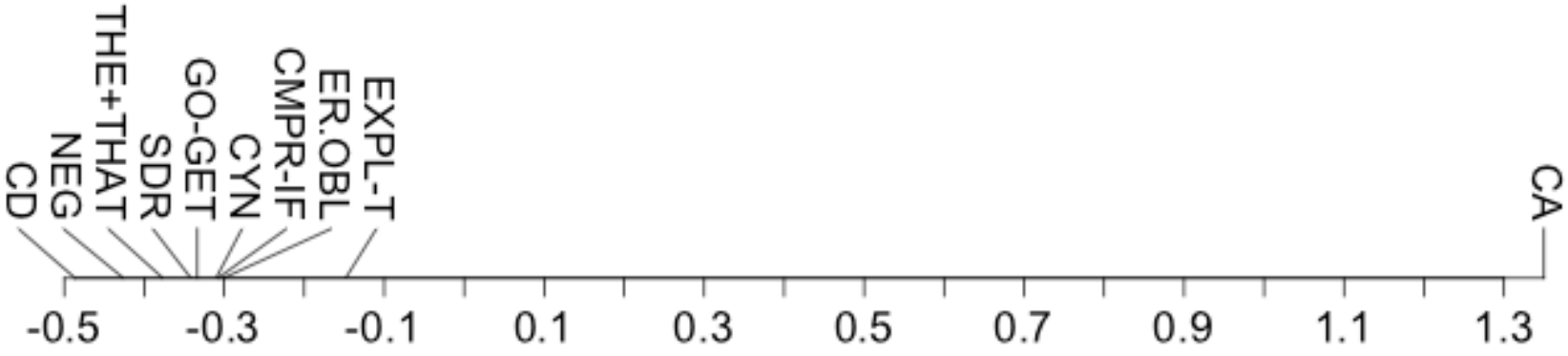

- Haegeman and Koppen (2012), van Koppen (2005) (zie ook eerder): voegwoordvervoeging is de morfologische uitdrukking een congruentierelatie tussen het voegwoord en het onderwerp:

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- **Eerste dimensie:** onderscheidt voegwoordvervoeging (CA) van alle andere fenomenen:

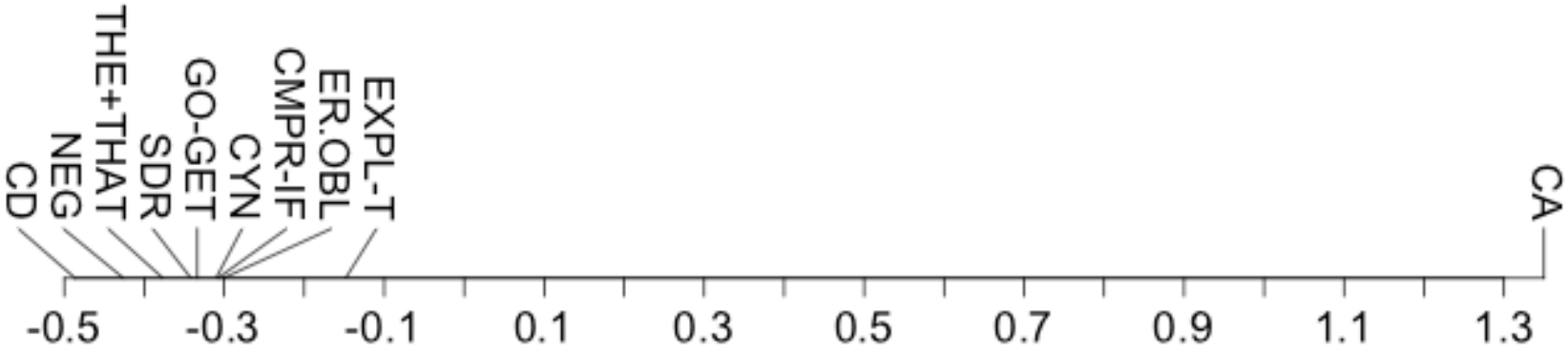

- Haegeman and Koppen (2012), van Koppen (2005) (zie ook eerder): voegwoordvervoeging is de morfologische uitdrukking een congruentierelatie tussen het voegwoord en het onderwerp:

(77) **AgrC-parameter:**
C {heeft/heeft geen} congruentiekenmerken.

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- **Tweede dimensie:** onderscheidt cliticdubbeling en lidwoord+demonstrativum van alle andere fenomenen (zonder voegwoordvervoeging):

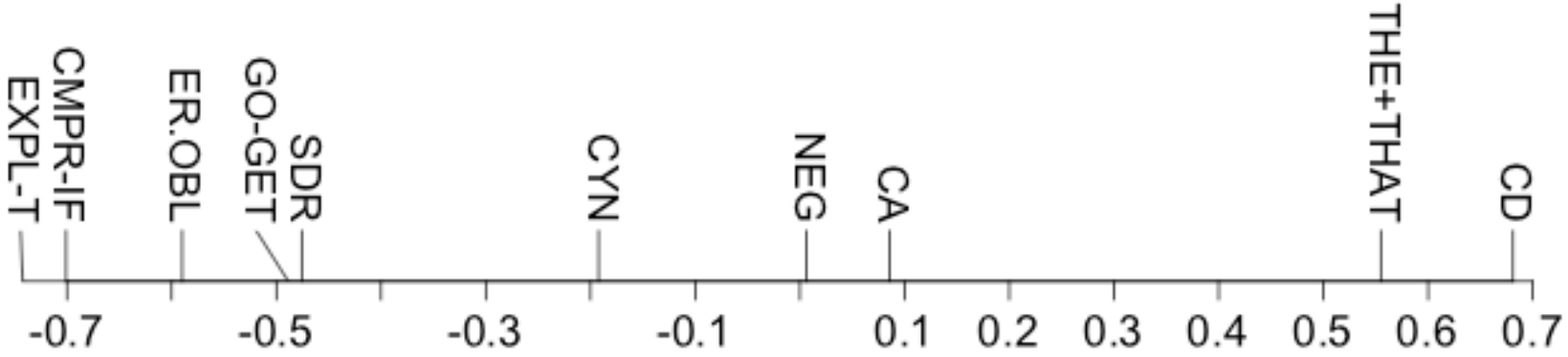

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- **Tweede dimensie:** onderscheidt cliticdubbeling en lidwoord+demonstrativum van alle andere fenomenen (zonder voegwoordvervoeging):

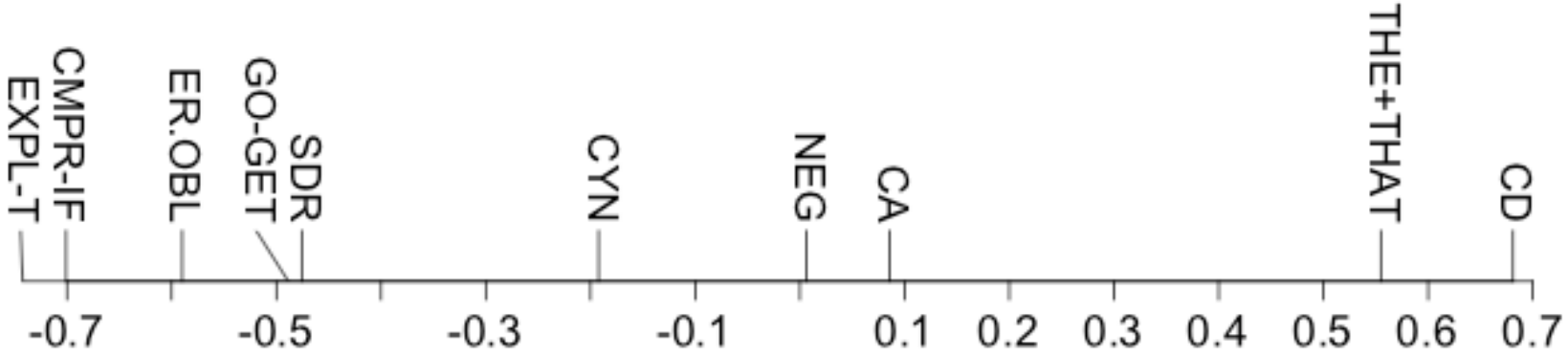

- voorstel: CD en THE+THAT zijn overte manifestaties van een **gesplitst D-domein**, en EXPL-T, CMPR-IF, ER.OBL, GO-GET, SDR, CYN, en NEG zijn overte manifestaties van een **gesplitst C-domein**

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- bij zowel CD als THE+THAT verplaatst een deel van de DP naar de (uitgebreide) linkerperiferie ervan (van Craenenbroeck and van Koppen 2008, Barbiers et al. 2016):

(78)

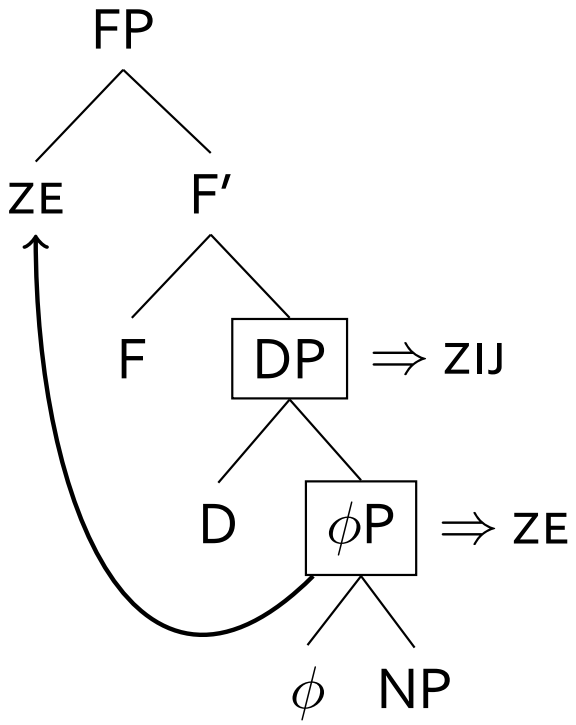

(79)

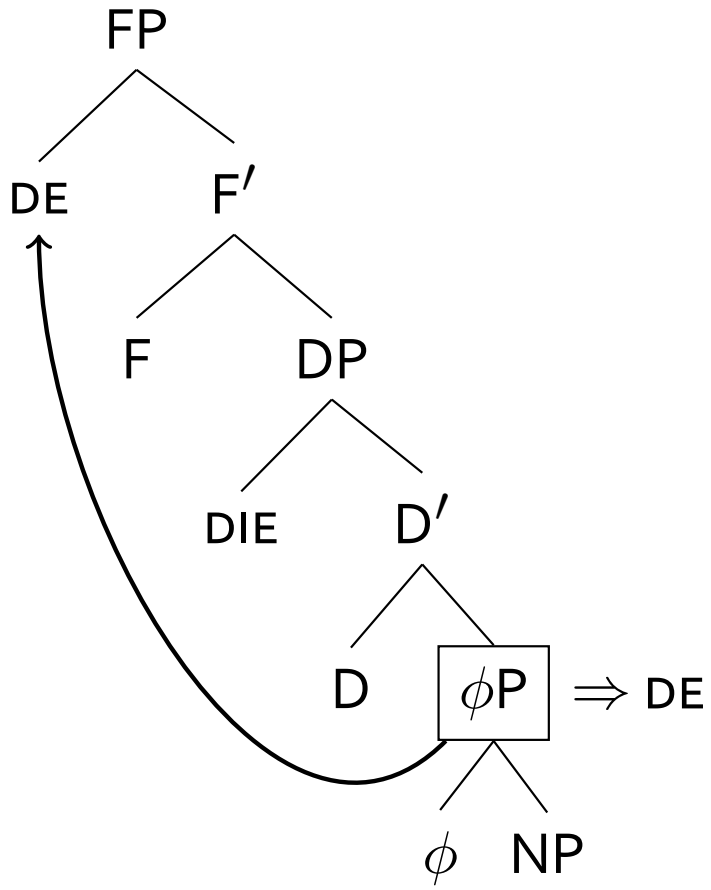

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

- SDR, NEG, en CYN zijn morfologische realisaties van een linksperifeer polariteitshoofd (van Craenenbroeck 2010)
- EXPL-T spelt een C-hoofd uit (van Craenenbroeck 2011)
- ER.OBL: *er* can alleen worden weggelaten in een lokale relatie met het voegwoord (dus niet bij een gesplitst C-domein)
- GO-GET: *gaan* in imperatieven spelt een linksperifeer functioneel hoofd uit (zie ook McCloskey (1997:214))
- CMPR-IF: dialecten met *of* als comparatief voegwoord gebruiken die vorm niet als conditioneel voegwoord $\rightarrow$ CMPR-IF-dialecten hebben twee CP-lagen (en dus een gesplitst C-domein)

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

(80) **D-parameter:**
DP {heeft/heeft geen} gesplitste linkerperiferie.

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

(80) **D-parameter:**
DP {heeft/heeft geen} gesplitste linkerperiferie.

(81) **C-parameter**
CP {heeft/heeft geen} gesplitste linkerperiferie.

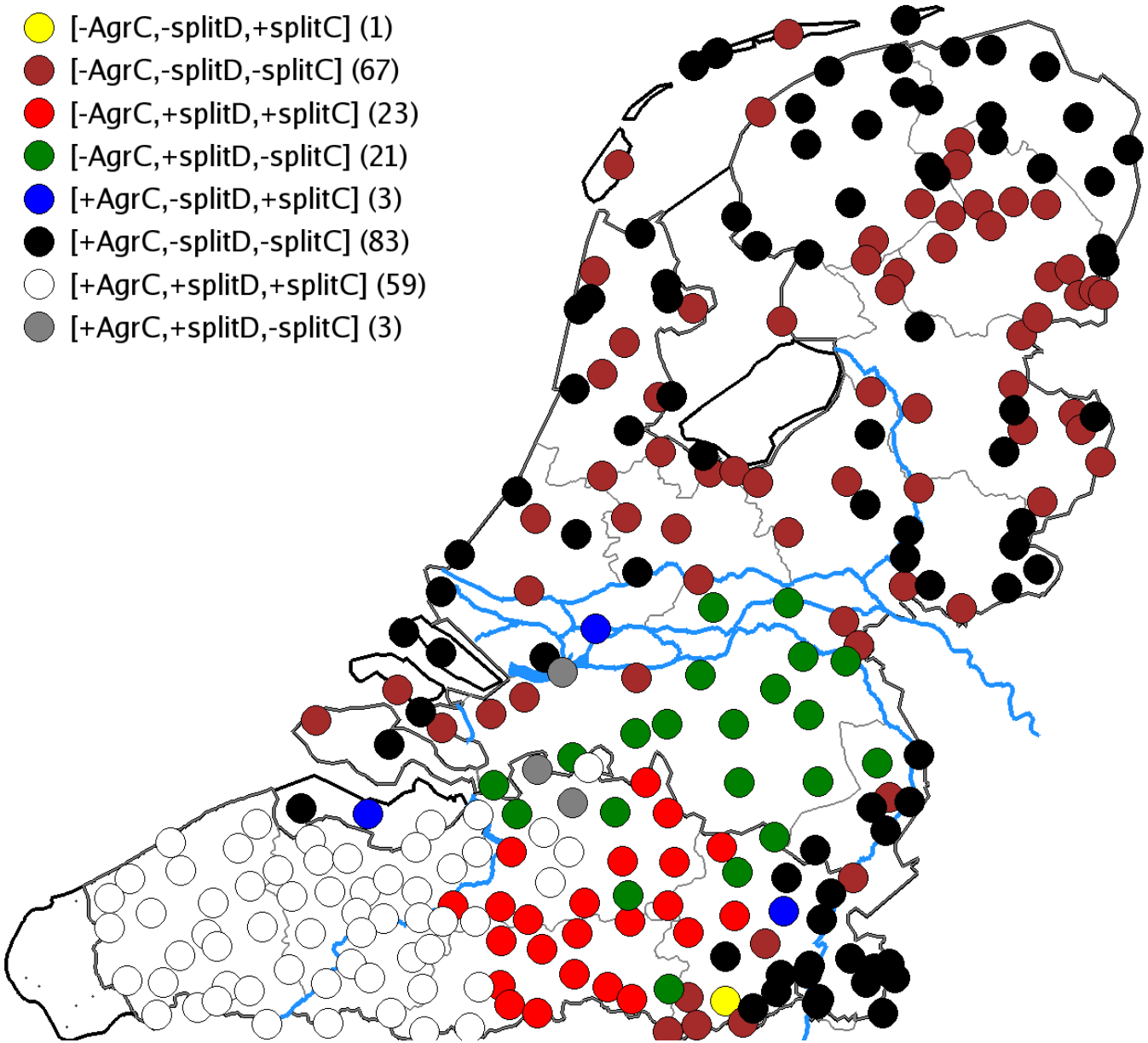
[-AgrC,-splitD,+splitC] (1)
[-AgrC,-splitD,-splitC] (67)
[-AgrC,+splitD,+splitC] (23)
[-AgrC,+splitD,-splitC] (21)
[+AgrC,-splitD,+splitC] (3)
[+AgrC,-splitD,-splitC] (83)
[+AgrC,+splitD,+splitC] (59)
[+AgrC,+splitD,-splitC] (3)

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

	+AGRC	
	+SPLIT C	–SPLIT C
+split D	East & West Flanders (N=59)	Nieuwmoer, Sint Lenaarts, Moerdijk (N=3)
–split D	Opglabbeek, Sliedrecht, Hoek (N=3)	Holland, Limburg, Friesland, Groningen (N=83)

	–AGRC	
	+SPLIT C	–SPLIT C
+split D	Flemish Brabant & Antwerp (N=23)	North Brabant (N=21)
–split D	Borgloon (N=1)	Drenthe, Utrecht (N=67)

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

Conclusie:
Microvariatie vormt een veelbelovende en deels nieuwe onderzoeksmethodologie voor een synchroon-theoretisch taalkundige.

Overzicht

Centrale stelling & achtergrondassumpties

Casus #1: Infinitivus Pro Participio

Casus #2: het tweepolenschema

Casus #3: woordvolgorde in de werkwoordelijke eindgroep

Casus #4: dialectsyntaxis als laboratorium

Conclusie

Conclusie

Centrale stelling

Een grondige kennis van de dialectsyntactische variatie is van onschatbare waarde voor onderzoekers geïnteresseerd in de synchrone zinsbouw van het Nederlands, zowel wat de beschrijving als wat de theoretische analyse van die zinsbouw betreft.

Conclusie

Centrale stelling
Een grondige kennis van de dialectsyntactische variatie is van onschatbare waarde voor onderzoekers geïnteresseerd in de synchrone zinsbouw van het Nederlands, zowel wat de beschrijving als wat de theoretische analyse van die zinsbouw betreft.

- Vier casussen:

Conclusie

Centrale stelling
Een grondige kennis van de dialectsyntactische variatie is van onschatbare waarde voor onderzoekers geïnteresseerd in de synchrone zinsbouw van het Nederlands, zowel wat de beschrijving als wat de theoretische analyse van die zinsbouw betreft.

- Vier casussen:
  1. Infinitivus Pro Participio: morfologie en woordvolgorde

Conclusie

Centrale stelling
Een grondige kennis van de dialectsyntactische variatie is van onschatbare waarde voor onderzoekers geïnteresseerd in de synchrone zinsbouw van het Nederlands, zowel wat de beschrijving als wat de theoretische analyse van die zinsbouw betreft.

- Vier casussen:
  1. Infinitivus Pro Participio: morfologie en woordvolgorde
  2. Van een twee- naar een driepolenschema

Conclusie

Centrale stelling
Een grondige kennis van de dialectsyntactische variatie is van onschatbare waarde voor onderzoekers geïnteresseerd in de synchrone zinsbouw van het Nederlands, zowel wat de beschrijving als wat de theoretische analyse van die zinsbouw betreft.

- Vier casussen:
  1. Infinitivus Pro Participio: morfologie en woordvolgorde
  2. Van een twee- naar een driepolenschema
  3. Grenzen aan woordvolgordevariatie als theoretisch selectiecriterium

Conclusie

Centrale stelling
Een grondige kennis van de dialectsyntactische variatie is van onschatbare waarde voor onderzoekers geïnteresseerd in de synchrone zinsbouw van het Nederlands, zowel wat de beschrijving als wat de theoretische analyse van die zinsbouw betreft.

- Vier casussen:
  1. Infinitivus Pro Participio: morfologie en woordvolgorde
  2. Van een twee- naar een driepolenschema
  3. Grenzen aan woordvolgordevariatie als theoretisch selectiecriterium
  4. Microvariatie als theoretische onderzoeksmethode

Referenties I

Barbiers, Sjef. 2005. Word order variation in three-verb clusters and the division of labour between generative linguistics and sociolinguistics. In *Syntax and variation. Reconciling the biological and the social*, ed. Leonie Cornips and Karen P. Corrigan, volume 265 of *Current issues in linguistic theory*, 233–264. Amsterdam: John Benjamins.

Barbiers, Sjef, and Marjo van Koppen. 2006. Een plaats voor tijd in het middenveld van het nederlands. *Taal & Tongval* 19:24–39.

Barbiers, Sjef, Marjo van Koppen, Hans Bennis, and Norbert Corver. 2016. Microcomparative MOrphosyntactic REsearch (MIMORE): Mapping partial grammars of Flemish, Brabantish and Dutch. *Lingua* 178:5–31.

Barbiers, Sjef, et al. 2006. *Dynamische syntactische atlas van de Nederlandse dialecten (dynasand)*. Meertens Institute. www.meertens.knaw.nl/sand/.

Beckering Vinckers, J. 1872. Phonetische voorbarigheid, een middel ter verklaring van smiins. *Taal en Letterbode* 3:165–171.

van Craenenbroeck, Jeroen. 2010. *The syntax of ellipsis. Evidence from Dutch dialects*. New York: OUP.

Referenties II

van Craenenbroeck, Jeroen. 2011. Germanic expletives revisited. In pursuit of Kayne's dream. Handout for an invited talk at the 26th Comparative Germanic Syntax Workshop.

van Craenenbroeck, Jeroen, and Marjo van Koppen. 2008. Pronominal doubling in Dutch dialects: big DPs and coordinations. In *Microvariation in syntactic doubling.*, ed. Sjef Barbiers, Olaf Koeneman, Marika Lekakou, and Margreet van der Ham, volume 36 of *Syntax and Semantics*, 207–249. Bingley: Emerald.

Haegeman, Liliane. 1986. *Er*-sentences in West-Flemish. Ms. Université de Genève.

Haegeman, Liliane, and Marjo van Koppen. 2012. Complementizer agreement and the relation between T and C. *Linguistic Inquiry* 43:441–454.

Haegeman, Liliane, and Marjo van Koppen. 2012. Complementizer agreement and the relation between T and C. *Linguistic Inquiry* 43:441–454.

van Haeringen, C.B. 1958. Vervoegde voegwoorden in het oosten. *Driemaandelijkse bladen* 10:115–124.

Hendriks, Lotte. 2017. Not another book on Verb Raising. Doctoral Dissertation, Leiden University.

Referenties III

Hoekstra, Eric, and Caroline Smits. 1997. Vervoegde voegwoorden in de Nederlandse dialecten: een aantal generalisaties. In *Vervoegde voegwoorden. Lezingen gehouden tijdens het Dialectsymposion 1994*, ed. Eric Hoekstra and Caroline Smith, 6–30. Amsterdam: Meertens Institute.

Kayne, Richard. 1996. Microparametric syntax: some introductory remarks. In *Microparametric syntax and dialect variation*, ed. J.R. Black and Virginia Motapanyane, ix–xviii. Amsterdam: John Benjamins.

van Koppen, Marjo. 2005. One probe, two goals: aspects of agreement in dutch dialects. Doctoral Dissertation, Universiteit Leiden.

McCloskey, James. 1997. Subjecthood and subject positions. In *Elements of grammar*, ed. Liliane Haegeman, 197–235. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

de Schutter, Georges. 2000. Systeem en ontlening in taal: nog eens het ipp-effect. *Taal & Tongval* 52:208–228.

de Vogelaer, Gunther, and Johan van der Auwera. 2010. When typological rara generate rarissima: analogical extension of verbal agreement in dutch dialects. In *Rara & rarissima. Documenting the fringes of linguistic diversity*, ed. Jan Wolgemuth and Michael Cysouw, 47–74. Berlin: Mouton de Gruyter.